

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

26 Ocak 2026 – Sayı 93

Bu hizmet size 2blackdot ve Tema Grup tarafından ücretsiz verilmektedir. Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı 2blackdot ve Hakan Çalışkantürk sorumlu tutulamaz.

2blackdot haftalık bülteni yönetici özeti:

1. Büyük Resim: Küreselleşme Bitmiyor, Şekil Değiştiriyor

Davos 2026 konuşmaları, küreselleşmenin sona erdiğini değil; “**hiper-küreselleşme**”nin **meşruiyetini kaybettiğini** ortaya koyuyor. Serbest ticaret, maliyet minimizasyonu ve sınırsız entegrasyon üzerine kurulu eski model; **egemenlik, güvenlik ve dayanıklılık** temelli yeni bir ekonomik düzene evriliyor.

Bu yeni düzende:

- Ekonomi ile güvenlik ayrışmıyor
- Ticaret, dış politikanın doğrudan aracı haline geliyor
- Devletler yeniden “merkez aktör” konumuna yükseliyor

2. Davos 2026’nın İki Manifestosu: Carney vs. Lutnick

Davos’ta aynı hafta sahne alan iki söylem, yeni küresel düzenin **iki farklı yol haritasını** temsil ediyor:

👉 Mark Carney – Normatif Yeniden İnşa

- **Teşhis:** Kurallara dayalı düzen zayıflıyor, güç politikası geri dönüyor
- **Uyarı:** “Uyumlu kalmak” artık güvenlik sağlamıyor
- **Çözüm:** Orta güçlerin (Kanada, Avustralya vb.) koalisyonlar kurarak
 - Değerler
 - Dayanıklılık
 - Egemenlik uyumu
 temelinde yeni bir düzen inşa etmesi

👉 Küreselleşme devam edecek, ancak **değerler + dayanıklılık** ekseninde yeniden tanımlanacak.

👉 Howard Lutnick – Egemenlik Ekonomisi

- **Teşhis:** Küreselleşme ABD ve Batı için **başarısız oldu**
- **Yeni model:**
 - “İşçi önce”
 - Stratejik sektörlerde offshore yasağı
 - Tarife ve yaptırımı normal araç olarak kullanma
- **Mantık:** Ekonomik egemenlik olmadan siyasi egemenlik olmaz

👉 Küreselleşmenin yerine **ulusal sanayi kapasitesi + tarife gücü** konulmalı.

3. Kavramsal Dönüşüm: Hiper-Küreselleşmeden Jeo-Ekonomik Bloklara

Her iki yaklaşımın ortak zemini nettir:

- Kurallar zayıflıyor
- Güç ve jeopolitik belirleyici hale geliyor
- Ekonomi, güvenliğin uzantısı oluyor

Ancak yöntem ayrışıyor:

Carney Yaklaşımı	Lutnick Yaklaşımı
Reform edilmiş çok taraflılık	Güçle pazarlık
Orta güç koalisyonları	Büyük güç dayatması
Normlar ve kurumlar	Tarifeler ve yaptırımlar

Sonuçta ortaya çıkan yapı:

“**Tek kurallı küresel pazar**” değil, “**çoklu kurallı, blok-temelli, egemenlik odaklı ağ ekonomisi**”

4. Yeni Ekonomik Düzenin Temeli: Devlet Kapitalizmi

Sanayi politikası artık istisna değil, **ana akım**:

- Yarı iletken
- İlaç
- Enerji
- Savunma

gibi alanlarda **devlet kapasitesi** stratejik zorunluluk olarak görülüyor.

Rekabet:

- Firmalar arasında değil
- **Devletlerin endüstriyel ekosistemleri arasında** yaşanıyor.

5. Ticaret ve Güvenlik Artık Ayrılmaz

- Ticaret anlaşmaları → güvenlik paketleri
- Pazar erişimi → jeopolitik uyum şartına bağlı
- Ekonomik araçlar → dış politika silahı

Bu durum:

- WTO ve çok taraflı kurumlarda **meşruiyet ve yönetim krizini** derinleştiriyor
- Kuralların “silahlaşmasını” normalleştiriyor

6. Bölgeselcilik 2.0: Müttefik Temelli Ekonomi

Yeni bölgeselcilik:

- Coğrafi değil
- **Jeopolitik uyum temelli**

Ana ilke: “Bağımlı olacaksan, müttefikine bağımlı ol.”

Bu yaklaşım:

- Friend-shoring
- Ally-shoring
- Seçici entegrasyon

Kavramlarını kalıcı hale getiriyor.

7. Tedarik Zincirleri: En Ucuzdan En Dayanıklıya

Verimlilik paradigması siyaseten sürdürülemez hale geldi.

Yeni denge:

- Düşük maliyet ❌
- **Dayanıklılık + güvenlik + süreklilik** ✅

Tedarik zincirleri artık:

- Lojistik mesele değil
- **Egemenliğin altyapısı**

8. Kuralların Zayıflaması = Belirsizlik Primi

Kurallı düzenin aşınması:

- Yatırım risk primlerini yükseltiyor
- Orta ve küçük ekonomiler için kırılganlığı artırıyor

Bu nedenle:

- Kurumsal reform
- Mini-lateral anlaşmalar
- Yeni norm setleri

Ekonomik bir zorunluluk haline geliyor.

9. Stratejik Sonuçlar (Karar Vericiler İçin)

Bu dönüşüm üç kritik sonucu beraberinde getiriyor:

1. **Pazar erişimi = Rekabet + Jeopolitik uyum**
2. **Tedarik zinciri = Finansal + siyasi risk yönetimi**
3. **Belirsizlik çağında kurumsal reform = ekonomik sigorta**

10. Sonuç

Carney–Lutnick ikiliği, yeni çağın ana gerilimini özetliyor:

Küresel ekonomi hâlâ karşılıklı bağımlı; ancak bu bağımlılık artık piyasa değil, **güç ve egemenlik mantığıyla** yönetiliyor.

Bu, önümüzdeki dönemde:

- Yatırım kararlarını
- Ticaret stratejilerini
- Jeopolitik risk okumalarını

Kökten yeniden tanımlayacak bir kırılmaya işaret ediyor.

Jeopolitik ve Küresel Gelişmeler:

**Davos 2026'da Kanada Başbakanı Mark Carney ve
ABD Ticaret Bakanı Howard Lutnick'in Konuşmaları Ne Anlatıyor?**
KÜRESELLEŞMENİN SONU, JEO-EKONOMİK BLOKLAR ÇAĞININ DOĞUŞU

1. Giriş: Davos 2026, Küreselleşme Tartışmasının “Sert Eşiği”

Davos 2026 konuşmaları, küreselleşmenin “geri çekilmesi”nden çok **yeniden tanımlanmasına** işaret ediyor: serbest ticaretin ideolojik üstünlüğünün zayıfladığı; devlet kapasitesi, güvenlik ve egemenliğin ekonomik alana yeniden baskın biçimde girdiği bir dönem.

Bu dönüşümün iki farklı “manifestosu” Davos'ta aynı haftada sahne aldı:

- **Mark Carney:** “kurallara dayalı düzen”in çözümlüğünü kabul ederken, orta güçlerin birlikte yeni bir düzen inşa edebileceğini savunan **normatif-kurumsal bir yeniden kurulum** çağrısı yaptı.
- **Howard Lutnick:** küreselleşmeyi “başarısız politika” olarak çerçeveledi; “America First”i yalnız ABD'nin değil, herkesin benimsemesi gereken bir model gibi sundu: **egemenlik, stratejik sanayi ve yaptırım/tarife gücü** merkezli bir çerçeve.

Bu iki söylem birlikte okunduğunda, “hiper-küreselleşme”nin (maliyet minimizasyonu, en ucuz emek, maksimum entegrasyon) yerini **jeo-ekonomik bloklar, seçici entegrasyon** ve **egemenlik-odaklı karşılıklı bağımlılık** mantığının aldığı görülüyor.

2. Konuşmaların Metinsel Özeti**2.1. Mark Carney: “Kurallara Dayalı Düzen Bitiyor; Orta Güçler Yeni Düzen Kurabilir”**

Carney'nin konuşması üç eksen üzerinde ilerliyor:

1. **Teşhis (Rupture / kırılma):** “kurallara dayalı düzenin” zayıfladığı; büyük güç rekabetinin sınırsızlaşma eğiliminde olduğu, “güçlünün yapabildiğini yaptığı” bir gerçeklik.
2. **Risk uyarısı:** “uyum sağlayıp sorun çıkarmama” stratejisinin güvenlik üretmeyeceği; küçük/orta devletlerin “idare ederek” ayakta kalamayacağı.
3. **Çözüm çerçevesi:** “orta güçlerin” (Canada/Australia gibi) birlikte hareket ederek **kooperatif ve dayanıklı** bir düzen inşa edebileceği; değerler (insan hakları, sürdürülebilir kalkınma, egemenlik/ülke bütünlüğü) vurgusu.

Carney'nin küreselleşme anlayışı:

- Küreselleşme “bitmiyor”, ama **meşruiyet zemini değişiyor**: artık maliyet/etkinlik değil, **dayanıklılık + değerler + egemenlik uyumu** üzerinden kurgulanmalı.

2.2. Howard Lutnick: “Küreselleşme Başarısız Oldu; Egemenlik Ekonomisi Geri Döndü”

Lutnick'in Davos panelindeki beyanları daha çatışmacı ve “reçete” dili daha sert:

1. **Teşhis:** “Küreselleşme Batı'da ve ABD'de başarısız oldu”; “en ucuz emeği bulup offshore etmek” işçi sınıfını geride bıraktı.
2. **Yeni model:** “America First”i, diğer ülkelerin de düşünmesi gereken bir kamu politikası modeli olarak sunuyor:
 - “İşçi önce”
 - **Stratejik sektörleri offshore etmeme** (ilaç, yarı iletken vb.)
 - Kritik bağımlılıkları “en iyi müttefiklerle” sınırlama
 - Egemenliğin ekonomik altyapı olmadan korunamayacağı fikri
3. **Araç seti:** Tarife tehdidi ve pazarlık gücü (“hammer” retoriği); ticaretin “tit-for-tat” gerilime dönebileceğinin normalleştirilmesi.

Lutnick'in küreselleşme anlayışı:

- Küreselleşme “düzensiz/adaletsiz” değil, doğrudan “başarısız”dır; yerine **ulusal endüstriyel kapasiteyi ve tarife gücünü** koyan bir egemenlik ekonomisi önerilir.

3. Kavramsal Çerçeve: “Hiper-Küreselleşme”den “Jeo-Ekonomik Bloklar”a

Carney ve Lutnick'in ortaklaştığı temel nokta: **kuralsızlaşma ve güç politikası geri döndü**. Ayırtışıkları nokta: bu dönüşümün yönetimi.

- Carney: **çok taraflılığın reforme edilmiş bir versiyonu** + “orta güç koalisyonları”
- Lutnick: **büyük güç dayatması** + tarife/ekonomik kaldıraçla “yeniden pazarlık”

Bu ayırım, küreselleşmenin yeni formuna dair iki senaryo üretir:

1. **“Bloklar arası yönetilen rekabet”** (Carney’ye daha yakın): kurallar tam ölmez; bölgesel/mini-lateral platformlarda yeniden kurulur.
2. **“İmparatorluk pazarlığı / güçle ticaret”** (Lutnick’e daha yakın): kurallar ikincilleşir; erişim (market access) ve güvenlik ilişkileri aynı pakete bağlanır.

Bu ikili yapı, literatürde “jeo-ekonomik parçalanma” tartışmalarıyla uyumludur. IMF’nin parçalanma ve ticaret örüntülerindeki kaymayı inceleyen çalışmaları bu çerçeveyi destekler.

4. Yeni Ekonomik Düzen: Devlet Kapitalizmi, Sanayi Politikası ve Egemenlik Ekonomisi

4.1. “Sanayi Politikası” artık istisna değil, ana akım

Lutnick’in metninde sanayi politikası açık bir norm haline gelir:

İlaç ve yarı iletken gibi alanların offshore edilmesi “egemenliğe aykırı”dır. Carney ise daha dolaylı biçimde “stratejik özerklik” inşasını ve devletlerin kapasite üretmesini meşrulaştırır.

Davos 2026 söylemleri, küreselleşmenin “piyasa-öncelikli” biçiminden “devlet-öncelikli” biçimine geçişi teyit ediyor: rekabet artık yalnız firmalar arasında değil, **devletlerin endüstriyel ekosistemleri** arasında.

4.2. Ticaret-güvenlik bağının kurumsallaşması

Lutnick’te “egemenlik sınırlar ve stratejik üretim kapasitesi” şeklinde çok net bir bağlantı kuruyor. Carney’de bu bağlantı daha normatif: egemenlik ve ülke bütünlüğü “yeni düzenin değerleri” arasında sayılıyor.

5. Bölgeselcilik: “Küresel Pazar”dan “Müttefik Ağları”na

Küreselleşmenin yeni yönü, klasik bölgesel ticaret anlaşmalarından daha ileri bir şeye evriliyor: **müttefik temelli ekonomik mimari**.

- Lutnick açıkça “bağımlı olacaksınız, en iyi müttefiklerinize bağımlı olun” çizgisiyle **blok mantığını** kurar.
- Carney “orta güçlerin birlikte hareket etmesi” çağrısıyla **bloklaşmanın yumuşak versiyonunu** önerir.

Sonuç: Bölgeselcilik artık coğrafi değil; **jeopolitik-uyumlu kümelenme** (alignment-based regionalism).

6. Tedarik Zincirleri: “En Ucuz”dan “En Dayanıklı”ya

6.1. “Verimlilik” paradigmasının sonu

Lutnick’in eleştirisi doğrudan verimlilik paradigmasına yöneliktir: en ucuz emek ve offshore, “işçiyi geride bırakmıştır.”

Carney de “hoş bir hikâyenin bittiğini” söyleyerek aynı paradigmanın siyasal zemin kaybını teslim eder.

6.2. Dayanıklılık-verimlilik takası

OECD’nin tedarik zinciri kırılabilirlikleri ve ekonomik güvenlik vurgulu çalışmaları, “resilience agenda”nın kurumsal zemine oturduğunu gösterir. IMF literatürü de parçalanma senaryolarının refah/etkinlik maliyetleri ile dayanıklılık hedefleri arasındaki gerilimi modelliyor.

Tedarik zinciri, artık “lojistik” değil; **stratejik egemenlik altyapısıdır**.

7. Küresel Kurumların Rolü: WTO/çok-taraflılık “Azalıyor mu, Dönüşüyor mu?”

Carney: “kurallara dayalı düzen zayıflıyor” diyerek mevcut kurumların etkinlik kaybını kabul eder; ama çözümü yeni koalisyonlarla **kuralları yeniden üretmekte** görür.

Lutnick: WEF’in temsil ettiği küreselci çizgiyi hedef alarak daha “kurum-şüpheci” bir yaklaşım sergiler.

Bu tartışma WTO reformu tartışmalarıyla aynı hatta ilerliyor: ticaretin “silahlaşması” (weaponization) ve kuralların güncellenmesi ihtiyacı, özellikle Avrupa kanadında yoğun biçimde dile getiriliyor.

8. Karşılaştırmalı Söylem Analizi: İki Konuşmanın “Küreselleşme Teorisi”

8.1. Ortak zemin

1. **Kuralsızlaşma / güç rekabeti teşhisi**
2. **Egemenlik ve dayanıklılık vurgusu**
3. **Tedarik zincirlerinin stratejikleşmesi**

8.2. Ayrışma

- **Carney:** normatif-kurumsal yeniden inşa; orta güç koalisyonu, değerler üzerinden meşruiyet üretimi.
- **Lutnick:** ekonomik milliyetçilik; tarife tehdidiyle pazarlık, “işçi önce” üzerinden iç siyasete bağlı meşruiyet.

8.3. Birlikte okunduğunda ortaya çıkan resim

Küreselleşme artık:

- **“Tek kurallı küresel pazar”** değil,
- **“Çoklu kurallı, blok-temelli, egemenlik-odaklı ağ ekonomisi”** dir.

9. Küreselleşmenin Nereye Evriliyor?

Davos 2026'da gündeme gelen söylemler, küreselleşmenin sona ermediğini; fakat “**hiper-küreselleşme**”nin **meşruiyetini kaybederek jeo-ekonomik bloklar çağına içine evrildiğini** gösteriyor.

Bu yeni çağı 6 yapısal özelliği:

1. **Seçici entegrasyon** (her şeyde serbestleşme değil; stratejik alanlarda kontrol)
2. **Müttefik-temelli ticaret** (friend-shoring/ally-shoring mantığı)
3. **Sanayi politikası normu** (stratejik sektörlerde devlet kapasitesi)
4. **Tarife/yaptırımın rutinleşmesi** (ekonomik araçlar dış politika enstrümanı)
5. **Kurumsal reform ihtiyacı** (WTO ve benzeri kurumlarda yönetim krizi)
6. **Dayanıklılık-verimlilik takası** (maliyet yerine güvenlik/istikrar)

10. Sonuç ve Politika Çıkarımları

Carney-Lutnick ikiliği, aslında yeni dönemin ana gerilimini özetliyor:

- **Küresel ekonomi** hâlâ karşılıklı bağımlı;
- Ancak **bu bağımlılık artık “piyasa mantığıyla” değil “güç/egemenlik mantığıyla” yönetilmek isteniyor.**

Bu, yatırım ve risk değerlendirmesinde üç pratik sonuç üretir:

1. **Pazar erişimi** artık sadece rekabetçilikle değil, **jeopolitik uyum** ile de belirlenir.
2. **Tedarik zinciri stratejisi**, finansal verimlilik kadar **siyasi risk yönetimi** haline gelir.
3. Kurallı düzenin zayıflaması, “belirsizlik primi”ni yükseltir; bu nedenle **kurumsal reform** (WTO/çok taraflı çerçeveler) ekonomik bir zorunluluk gibi yeniden gündeme gelir.

Kaynakça

1. World Economic Forum. *Davos 2026: Special address by Mark Carney, Prime Minister of Canada* (20 Jan 2026).
2. Prime Minister of Canada (pm.gc.ca). *“Principled and pragmatic: Canada’s path” – PM Carney addresses WEF Annual Meeting* (20 Jan 2026).
3. RealClearPolitics (Video transcript). *Commerce Sec. Lutnick at Davos: “Globalization has failed...”* (20 Jan 2026).
4. Reuters. *Lutnick expects US first quarter growth above 5%, warns EU against retaliation* (20 Jan 2026).
5. Reuters. *Canada’s Carney to visit Australia in March...* (24 Jan 2026) – Carney’nin Davos mesajının bağlamı.
6. Newsweek. *US Tells Davos: Globalization Has Failed Us* (Jan 2026).
7. IMF Working Paper (2025). *Demystifying Trade Patterns in a Fragmenting World*.
8. IMF Working Paper (2025). *Supply Chain Diversification and Resilience*.
9. WTO (2025). *Global Trade Outlook and Statistics 2025*.
10. OECD (2025). *Economic Security in a Changing World*.
11. OECD (2025). *OECD Supply Chain Resilience Review*.
12. Chatham House (2025). *The decline of the West and the rise of “the Rest” ...*

Prof. Dr. Murat KOÇ / Çağ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi